

Brieven aan Adam A.

Taal is het huis van de mens

Dierbare Adam,

Taal is het huis van de mens. De eerste keer dat ik die zin van Martin Heidegger las, vond ik hem prachtig. Een huis is als je tweede huid, een ruimte voor je lichaam, waarin het zich 'thuis' kan voelen. Huis en thuis liggen niet ver uit elkaar. Maar nu denk ik er genuanceerder over.

Wat betekent een dergelijke metafoor? Het is een metafoor die behoort tot de sedentaire cultuur. Bij Heidegger staat huis voor geborgenheid...als taal het huis van de mens is, cirkelt de taal om het bewustzijn heen...en leeft het denken in de taal.

Heidegger's opvatting verschilt diepgaand van die van Herbert V. Guenther, voor wie taal zowel bevrijding als gevangenis is: bevrijding omdat taal de wereld van ideeën en gevoelens toegankelijk en communicabel maakt...we kunnen over 'zero' denken en praten, terwijl die 'zero' nergens aanwijsbaar is. De monotheïstische godsdiensten, de godsdiensten van het boek, bestaan bij de gratie van taal. Zonder taal geen openbaring. Maar dit is ook de reden dat Thora, Bijbel en Koran geen ondubbelzinnige boodschap kunnen bevatten. Want als de taal het huis is van de mens is, hoe kan het dan het huis zijn van God, de Onuitsprekelijke, die niet bij naam genoemd mag worden in de Thora en die iedere beschrijving te boven gaat? Om die reden heeft Allah vele namen, en spraken de apostelen in vurige tongen ofwel in vele 'talen'.

Dezelfde taal die panorama's van onzichtbare werelden kan oproepen, kan tot een gevangenis worden, zodra de woorden macht krijgen over je geest. Als je bij het woord 'hel' ineens gaat krimpen, of bij het woord 'moslim' een anti-reactie voelt, ben je bezig je bewustzijn op te zadelen met een verbale werkelijkheid die niemand ooit gezien of ervaren heeft. Het woord 'moslim' verwijst naar 1.500.000.000 mensen. Hoe kun je die in één woord vatten? Dat grenst aan waanzin, en toch gebeurt het iedere dag. En wat weet of zie je als je het woord 'tafel' uitsprekt? Je weet alleen dat het geen stoel is, maar niet wat voor tafel. Vorm, omvang, kleur, materiaal, stijl zijn je onbekend...dit soort woorden zijn lege categorieën...Zonder context en nadere aanduidingen kunnen ze slechts een abstracte betekenis genereren. Woorden noemen we daarom conventionele tekens. Er is geen directe relatie tussen het woord, en waarnaar het verwijst, of waartoe het oproept. Steeds opnieuw moet de betekenis ervan geconcretiseerd worden. Hiertegen kun je terecht inbrengen dat taal pas daar begint, waar sprake is van zinnen. Vandaar de uitspraak in *Analyseer - Deconditioneer*, hoofdstuk 1 over semantiek: *Taal is gids tot betekenis, niet tot waarheid.*

Als ik de zin: *taal is een gids tot betekenis, niet tot waarheid*, letterlijk interpreteer alsof het een uitspraak is in de bijbel, zeg ik in feite: het is waar dat er geen waarheid bestaat, alleen betekenissen. Ik gedraag me dan als een dogmatisch scepticus, zoals Carneades er één was, in tegenstelling tot Pyrrho die hierop zou kunnen antwoorden: ik weet niet, of er waarheid bestaat, want als ik zeker weet dat er geen enkele waarheid bestaat, is dat mijn waarheid, en is het dus niet waar dat er geen enkele waarheid is.

Dit is een voorbeeld, hoe je via de taal het denken in de war kunt brengen, of schijnzekerheden kunt creëren. Japanse koans zijn voorbeelden, hoe men via taal de taal ontcrachten kan, bijvoorbeeld door te vragen: *toon mij het gezicht van je ouders van vóór je geboorte...* Zou dit hetzelfde kunnen betekenen, als mijn haiku 23:

Accepting the way / It is and is not and both / And not both. It is?

Groet,

Fons

Kapberg, Warder 2008